

395

T A J N E

Specjalnego znaczenia

Czynienie odpisów wzbronione

Egz. Nr .....

~~JAWNE~~

dn. 08.2011 podpis *[Signature]*

Podlega zwrotowi do działu szyfrowego w ciągu 48 godzin

[Handwritten mark]

SZYFROGRAM Nr 0-1811/III

z Moskwy nadany 22.8.91 przyjęty 22.8.91

Wpłynął do działu szyfrowego

Natychmiast

(-) Bojko

Minister K. Skubiszewski

Elementy oceny zamachu stanu w ZSRR - w oparciu o wymianę poglądów w gronie ambasadorów "trójki", konsultacje w CD oraz dyskusje w kierownictwie placówki.

1. W przekształceniu dotychczasowego systemu społeczno-politycznego osiągnięto punkt, w którym bezpośrednio zostały naruszone podstawy wpływów centralnej nomenklatury. Detonatorem były ustalenia z Nowo-Ogariewa decentralizujące strukturę państwa. Zamachowców ośmieliły również obawy społeczne przed gospodarką rynkową, która siłą rzeczy ogranicza podstawy bytu biurokratycznego aparatu. Nietrafna czy też skrzepowana niemożnością polityka personalna Gorbaczowa pomogła w skryształizowaniu się rdzenia grupy zamachowców.

za zgodność z oryginałem

data 09.08.2011 podpis *[Signature]*

Od

22.8.91 godz. 19,40

eg:

Rozszyfrowano

Rozszyfro

295
T A J N E

Specjalnego znaczenia
Czynienie odpisów wzbronione

Egz. Nr .....

SZYFROGRAM Nr 0-1811/III/2

z ..... nadany ..... przyjęty .....

Wpłynął do działu szyfrowego .....

2/ Bezpośrednimi wykonawcami było KGB i kierownictwo armii - w oparciu o partyjno-państwową centralną biurokrację. Łukjanowa powszechnie uważa się za pierwszoplanową postać w podjęciu działań antykonstytucyjnych i w ewentualnych układach personalnych po odsunięciu Gorbaczowa. Załamał się prawdopodobny, pierwotny scenariusz, według którego prezydent ZSRR miał firmować wprowadzenie stanu nadzwyczajnego. Dlatego m.in. zamach miał od początku cechy improwizacji i niekonsekwencji. W trakcie puczu ujawniły się podziały wśród bezpośrednich wykonawców /np. "choroba" Pawłowa/. Nastąpiło najpierw ostrożne, ale postępujące dystansowanie się republik od działań Komitetu Janajewa. Czynny opór społeczny przeciwko zamachowi ujawnił się przede wszystkim w Moskwie, mobilizując inteligencję, młodzież i część robotników. Brak było masowego odzewu na wezwanie Jelcyna do strajku powszechnego.

3. Odchodzi w przeszłość model państwa zarządzanego przez jedną partię. Upadł mit o wszechpotężde aparatu bezpieczeństwa i aparatu partyjnego. Aparat ten istnieje jednak nadal i nadal pozostaną nierozwiązane problemy chorej gospodarki. Załamanie się puczu otwiera szansę do zdynamizowania zmian w gospodarce, życiu politycznym i wymiany aparatu zarządzania. Otwartą sprawą pozostaje model państwa związkowego. Ogromnie wzrósł autorytet Jelcyna i rola Rosji. Może być to jednak czynnikiem budzącym obawy w innych republikach przed dominacją rosyjską.

Niezmiernie trudne ma obecnie zadanie Gorbaczow, by nie pozostać monarchą b-ez realnej władzy. Stał się zakładnikiem Jelcyna i Rosji. Jeśli uda mu się uzyskać poparcie innych republik, będzie zarządzał państwem o swobodniejszych strukturach, niż planowano to w Nowo-Ogariewie, przy pomocy rządu składającego się z delegatów republik.

4. W polityce międzynarodowej należy oczekiwać powrotu do "nowego myślenia" reprezentowanego przez Szewardnadze. Otwiera to lepsze możliwości dla krajów ESW do ułożenia partnerskich, korzystnych stosunków z ZSRR.

Aktualną jednak pozostaje podejrzliwość ZSRR w stosunku do starań ESW o włączenie się w struktury polityczne i gospodarcze Europy Zachodniej bez zagwarantowania interesów i bezpieczeństwa ZSRR. Należy oczekiwać, że wzrost zainteresowania demokratyzującym się ZSRR ze strony Zachodu może zmniejszyć możliwości w stosunkach gospodarczych RP - ZSRR.

Rozszyfrował ..... /-/-/ Ciosek
za zgodność z oryginałem